

PRZEDSZKOLE

magazyn dla placówek publicznych i niepublicznych

GAPA

Jak wesprzeć
nieuważne dziecko?

- **NOWE ZASADY**
naliczania odpisu na ZFŚS
- **NOWE EMERYTURY**
bez względu na wiek

Pismo poleca:

OGÓLNOPOLSKIE
STOWARZYSZENIE
KADRY
KIEROWNICZEJ
OŚWIATY

oficyna **mm**
Wydawnictwo Prawnicze

Nowoczesna szkoła z monitorami Newline

Najnowsze modele z Androidem 13

0% VAT
DLA EDUKACJI

65"

75"

86"

Android 13

- 8 rdzeniowy procesor
- certyfikowana powłoka antybakteryjna
 - indywidualne konta użytkowników
 - zero bonding i rozdzielczość 4K
- zaawansowany filtr światła niebieskiego
 - Bluetooth 5.0, WiFi 6.0
 - wbudowane głośniki 2x20W

www.sm.edu.pl

Podłoga interaktywna FLYSKY

multicolab® cyfrowa pracownia językowa

Dobre krzesła Entelo

YETIC Sp. z o.o. - Systemy Multimedialne dla Edukacji
ul. Pabianicka nr 17, lok.1, 53-339 Wrocław
tel. 602 227 506

WYDAWCA

Oficyna MM
Wydawnictwo Prawnicze Mizera Sp. k.
ul. Bałtycka 33A, 61-017 Poznań
tel. 61 653 64 30
biuro@oficynamm.pl
www.oficynamm.pl

REDAKTOR NACZELNA

Aneta Mizera

REDAKCJA

Grzegorz Pertek
gpertek@oficynamm.pl
Marta Wróblewska
mwroblewska@oficynamm.pl
Małgorzata Kowalska
mkowalska@oficynamm.pl

KOREKTA

Martyna Mikołajczyk

STALI WSPÓŁPRACOWNICY

dr Adam Balicki, Kinga Bartkowiak, Aleksandra Batura-Mańka, Izabela Czaja-Antoszek, Barbara Dudziak-Czajkowska, Katarzyna Dworaczyk, Zofia Grudzińska, Marta Kowalska-Jankowiak, Michał Łyszczarz, Marcin Majchrzak, Aleksandra Marchwian, Alicja Mironiuk, Jolanta Molenda, Jagna Niepokólczycka-Gac, Joanna Rymarowicz, Honorata Sklepik, Małgorzata Swędrowska, Ewelina Śliwa, Arkadiusz Tomczuk

REKLAMA

Marta Cywińska
mcywinska@oficynamm.pl
tel. 61 828 49 71

DZIAŁ OBSŁUGI KLIENTA

bok@oficynamm.pl
tel. 61 828 49 27
tel. 61 828 49 28

NAKŁAD

7450 prenumerat elektronicznych

ZDJĘCIA

Zbiory własne Oficyny MM, Adobe Stock

PROJEKT OKŁADKI I SKŁAD

Studio 365 Bettina Plenzler

DRUK I OPRAWA

Perfekt-Gaul i Wspólnicy sp.j.
www.perfektdruk.pl

Szanowni Państwo,

życie małych „gap” to ciągłe pasmo mniejszych lub większych potknięć (dosłownie i w przenośni). Na pewno w swojej praktyce pedagogicznej zetknęli się Państwo z takimi dziećmi – wiecznie bujającymi w obłokach, mającymi problem ze skupieniem uwagi, potrafiącymi przewrócić się

na prostej drodze. Zdarza się, że niezdarność takich przedszkolaków mocno nadwyręża cierpliwość dorosłych, warto jednak pamiętać, doświadczane trudności bywają frustrujące także dla samego dziecka. Jakie mogą być ich przyczyny i jak pomóc małym „gapom”? Zachęcam do lektury Tematu na topie.

W lutowym numerze polecam też omówienie zmian w prawie oświatowym, które należy uwzględnić podczas planowania pracy placówki w 2024 r. Szczególną uwagę poświęciliśmy ponadto nowym zasadom naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli emerytów, rencistów i nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne oraz nowym emeryturom bez względu na wiek, z których pedagodzy będą mogli skorzystać od września.

Z kolei głównym bohaterem działu Przedszkolne opowieści tym razem będzie wieloryb, który 17 lutego obchodzi swoje święto. Jednym ze sposobów celebrowania tego dnia może być zaproponowanie przedszkolakom aktywności inspirowanych książeczką Benji’ego Daviesa. Miłego świętowania!

Serdecznie pozdrawiam

Małgorzata Kowalska

Małgorzata Kowalska
redaktorka prowadząca

Pismo polecane przez:

Europejskie
Stowarzyszenie
Psychologów
i
Pedagogów
Szkolnych

kompleksowe
rozwiązania
dla edukacji

OGÓLNOPOLSKIE
STOWARZYSZENIE
KADRY
KIEROWNICZEJ
OŚWIATY

s. 9

GAPA

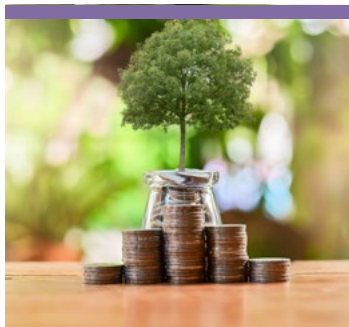
Nie uważa, potyka się o własne nogi, ma dziurawe ręce, zawsze się czymś ubrudzi, nie pamięta, jak się nazywa... Takie oceny i komentarze towarzyszą niektórym dzieciom niemal na co dzień. Choć bardzo się starają, „gapy” co chwilę doświadczają małych potknięć (dosłownie i w przenośni). Kim są i jak im pomóc?

s. 18

NOWE ZASADY NALICZANIA ODPISU NA ZFŚS

1 stycznia 2024 r. weszły w życie nowe zasady naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli emerytów, rencistów i nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne.

s.21

NOWE EMERYTURY BEZ WZGLĘDU NA WIEK

W lipcu 2023 r. dodane zostały do *Karty nauczyciela* nowe przepisy, na mocy których, począwszy od września 2024 r., nauczyciele będą mieli prawo do emerytur bez względu na wiek na nowych zasadach.

Aktualności

- 5 Kalendarium zadań dyrektora
- 7 Zmiany w prawie
- 8 Bony na laptopy dla wszystkich nauczycieli – interwencja ZNP
- 8 Nauczycielskiej podwyżki liczone od pensji ogólnej, a nie zasadniczej
- 8 Świadczenie kompensacyjne lepsze niż wcześniejsza emerytura?

Temat na topie

- 9 Gapa. Jak wesprzeć nieuważne dziecko?

Prawo

- 14 Zmiany w prawie oświatowym w 2024 r.
- 18 Nowe zasady naliczania odpisu na ZFŚS. Nauczyciele niepracujący
- 21 Nowe emerytury bez względu na wiek
- 45 Pytania do prawnika

Zarządzanie

- 27 Ochrona danych osobowych. Pracownicy i kandydaci do pracy
- 30 Skuteczne przemówienia dyrektora przedszkola

Z sali sądowej

- 36 Zmiana lokalizacji przedszkola. Odwołanie dyrektora w trybie natychmiastowym

Dokumenty dyrektora

- 40 Wzory związane z funkcjonowaniem w przedszkolu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych

Fabryka wiedzy

- 48 Zobacz sobie dobre życie. Co warto wiedzieć o technice wizualizacji?

Porady specjalisty

- 53 Dziecko zdolne w przedszkolu. Jak wspierać jego umiejętności?
- 57 Współpraca logopedy z fizjoterapeutą

Edukacyjne inspiracje

- 60 W krainie wiecznej zimy. Część IV. Mors na urlopie

Przedszkolne opowieści

- 62 Mój wieloryb

Felieton

- 65 Gdy w lutym kwitną tulipany

Czytelnia

- 66 Recenzje książek

KALENDARIUM – LUTY 2024

DATA	ZADANIA DYREKTORA PRZEDSZKOLA	PODSTAWA PRAWNA
1	Złożenie kwartalnych sprawozdań budżetowych Rb-27ZZ, Rb-50 (dotyczy placówek publicznych)	Dz.U. z 2022 r. poz. 144 ze zm.
1	Złożenie rocznych sprawozdań budżetowych: Rb-27S, Rb-28S, Rb-23, Rb-27, Rb-28 oraz kwartalnych sprawozdań: Rb-Z, Rb-N, Rb-34S (dotyczy placówek publicznych)	Dz.U. z 2022 r. poz. 144 ze zm. t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 652
5	Złożenie deklaracji rozliczeniowych ZUS DRA (dotyczy placówek publicznych)	t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1230 ze zm.
Np. 8	Zamówienie druków przedszkolnych (termin ustala dyrektor)	Dz.U. z 2023 r. poz. 1120 ze zm.
Np. 9	Ocena śródroczna dokumentacji nauczycieli (termin ustala dyrektor)	Dz.U. z 2017 r. poz. 1646 ze zm.
12	Złożenie miesięcznych sprawozdań budżetowych: Rb-27S, Rb-28S, Rb-23, Rb-27, Rb-28 (dotyczy placówek publicznych)	Dz.U. z 2022 r. poz. 144 ze zm.
Do 15	Złożenie deklaracji rozliczeniowych ZUS DRA (dotyczy placówek niepublicznych)	t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1230 ze zm.
16	Dokonanie przeglądu stanu technicznego i sanitarnego budynku, ocena przedszkola pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej, przekazanie do organu prowadzącego protokołu przeglądu (fakultatywnie; dotyczy placówek niepublicznych)	t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1604
Do 20	Złożenie do Zarządu PFRON-u informacji INF-1 o zatrudnieniu, kształceniu lub działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami	t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 100 ze zm. Dz.U. z 2023 r. poz. 827
Do 20	Wpłata pobranych zaliczek na podatek dochodowy od łącznej kwoty wypłat wynagrodzeń z tytułu umów o pracę	t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2647 ze zm.
Np. 22	Ocena zgodności zajęć edukacyjnych z podstawą programową i ramowym planem nauczania (termin ustala dyrektor)	t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2230 ze zm. t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 900 ze zm.
Np. 23	Kontrola wykorzystania urlopów wypoczynkowych przez pracowników administracji i obsługi, ustalenie planów urlopów na bieżący rok i zatwierdzenie ich przez dyrektora (termin ustala dyrektor)	t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1465
Do 29	Termin sporządzenia raportu ZUS RMUA za 2023 r.	t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1230 ze zm.

Do 29	Sporządzenie wniosków o nagrody kuratora oświaty i MEN oraz o ordery i odznaczenia państwowe po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej	t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.
Do 29	Sporządzenie rocznego sprawozdania o udzielonych zamówieniach (przekazywane w terminie do 1 marca Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych; dotyczy placówek publicznych)	t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1605 ze zm.
Do końca miesiąca	Złożenie PIT-11 – informacji o dochodach podatnika za 2023 r. Pracownik (podatnik) powinien otrzymać informację w terminie do końca lutego roku następującego po roku podatkowym	t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2647 ze zm.

MARZEC 2024 – ZAPOWIEDŹ

DATA	ZADANIA DYREKTORA PRZEDSZKOLA
1	Przekazanie Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych rocznego sprawozdania o udzielonych zamówieniach (dotyczy placówek publicznych)
5	Złożenie deklaracji rozliczeniowych ZUS DRA (dotyczy placówek publicznych)
11	Złożenie miesięcznych sprawozdań budżetowych: Rb-27S, Rb-28S, Rb-23, Rb-27, Rb-28 (dotyczy placówek publicznych)
Do 15	Złożenie deklaracji rozliczeniowych ZUS DRA (dotyczy placówek niepublicznych)
Do 20	Złożenie do Zarządu PFRON-u informacji INF-1 o zatrudnieniu, kształceniu lub działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami
Do 20	Wpłata pobranych zaliczek na podatek dochodowy od łącznej kwoty wypłat wynagrodzeń z tytułu umów o pracę
28	Początek wiosennej przerwy świątecznej
Do 31	Wpłata dodatkowego wynagrodzenia rocznego (dotyczy placówek publicznych)
Do 31	Sporządzenie sprawozdania finansowego za poprzedni rok kalendarzowy przez zobowiązane do tego jednostki
Do 31	Dyrektor przedszkola, na podstawie uchwały rady pedagogicznej i po uzyskaniu opinii rady rodziców, występuje do ministra właściwego ds. oświaty i wychowania, a w przypadku przedszkola artystycznego – do ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z wnioskiem o wyrażenie zgody na prowadzenie eksperymentu pedagogicznego w przedszkolu, w terminie do 31 marca roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym jest planowane rozpoczęcie tego eksperymentu (dotyczy placówek publicznych)

Podjęcie decyzji dotyczących zatrudniania i zwalniania nauczycieli w przyszłym roku szkolnym. Konsultacje ze związkami zawodowymi w sprawie wypowiedzenia umów o pracę lub – w przypadku częściowej likwidacji placówki – istotnych zmian organizacyjnych (dotyczy placówek publicznych)

ZMIANY W PRAWIE: 10.12.2023 R. – 10.01.2024 R.

WESZŁY W ŻYCIE / ZOSTAŁY ZMIENIONE / ZOSTAŁY OPUBLIKOWANE:

Akt prawny	Opis zmian
<i>Rozporządzenie MEiN z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2024 (Dz.U. z 2023 r. poz. 2755)</i>	Dotyczy placówek publicznych i niepublicznych. <i>Rozporządzenie</i> określa sposób podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r.

PROJEKTY:

Akt prawny	Opis zmian
<i>Projekt rozporządzenia ME zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym</i>	Dotyczy placówek publicznych i niepublicznych. W projekcie proponuje się zmianę polegającą na ujednoliceniu od 1 września 2024 r. w stosunku do wszystkich uczniów należących do mniejszości narodowych tygodniowego wymiaru godzin nauki języka mniejszości narodowej w formie dodatkowej nauki tego języka. Tygodniowy wymiar godzin nauki języka mniejszości narodowej w formie dodatkowej nauki tego języka dla ww. uczniów będzie wynosił trzy godziny w każdej klasie szkoły podstawowej, liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły I stopnia i branżowej szkoły II stopnia

REKLAMA

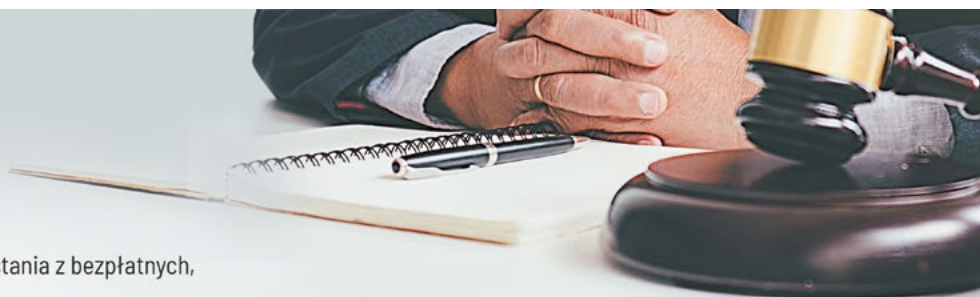
PYTANIA DO PRAWNIKA

W ramach e-prenumeraty mają Państwo możliwość korzystania z bezpłatnych, indywidualnych konsultacji z prawnikiem.

Jeżeli szukają Państwo odpowiedzi na pytania związane z funkcjonowaniem przedszkoli, obowiązkami dyrektorów, sprawami kadrowymi oraz dotyczącymi edukacji, zapraszamy do skorzystania z e-mailowych porad prawnika. Dodatkowo w każdy wtorek i środę w godz. 17.30-18.30 nasz specjalista pełni dyżur telefoniczny.

Numer telefonu i adres e-mail dostępne są po zalogowaniu na Platformę MM, na stronie wybranego e-czasopisma lub niezbędna, w zakładce [Kontakt do prawnika](#).

ZAPRASZAMY!

BONY NA LAPTOPY DLA WSZYSTKICH NAUCZYCIELI – INTERWENCJA ZNP

Nie wszyscy nauczyciele otrzymali bony na zakup laptopów. Niezrozumienie budzi fakt odroczenia terminu wydania bonów lub zupełny ich brak w przypadku nauczycieli przedszkoli. Z pytaniem w tej sprawie zwrócili się do ministerstwa cyfryzacji działacze ZNP, argumentując, że grupa nauczycieli przedszkolnych wykorzystuje w swojej codziennej pracy prywatny sprzęt komputerowy choćby do przygotowywania pomocy dydaktycznych czy urozmaicania zajęć, a także do komunikacji z rodzicami. Związkowcy podkreślają również, że już na etapie wychowania przedszkolnego prowadzi się zajęcia z elementami robotyki, zajęcia z kodowania. Mimo licznych apeli społecznych oraz zapewnień rządzących nauczyciele przedszkoli nie zostali jednak objęci ustawą. ZNP domaga się ze strony ministerstwa rozszerzenia programu.

Źródło: prawo.pl

NAUCZYCIELSKIE PODWYŻKI LICZONE OD PENSJI OGÓLNEJ, A NIE ZASADNICZEJ

Zgodnie z zapowiedziami rządu średnie wynagrodzenie nauczycieli regulowane przepisami *Karty nauczyciela* wzrośnie o ponad 1500 zł brutto, w zależności od posiadanego stopnia awansu zawodowego. Po wprowadzonych przez rząd poprawkach średnie uposażenie wzrośnie o 1577 zł w przypadku nauczycieli początkujących, o 1720 zł w przypadku nauczycieli dyplomowanych oraz o 2198 zł w przypadku nauczycieli mianowanych. Wzrosną też minimalne stawki wynagrodzenia zasadniczego – o 33 proc. dla nauczycieli początkujących i o 30 proc. dla nauczycieli mianowanych i dyplomowanych. Wynagrodzenie nauczyciela jest jednak wieloskładnikowe. Oprócz części zasadniczej pedagogzy otrzymują rozmaite dodatki, które – powiązane z wynagrodzeniem zasadniczym na mocy ustaw i innych aktów prawnych – również wzrosną. Dlatego, zapowiadając wzrost wynagrodzenia o nie mniej niż 1500 zł brutto, brano pod uwagę ogólną płacę, a nie tylko wynagrodzenie zasadnicze. Ogólnie na podwyżki dla nauczycieli szkolnych i przedszkolnych rząd przeznacza 23 mld zł. Pedagogzy mają otrzymać je w marcu br. z wyrównaniem od 1 stycznia.

Źródło: portalsamorzadowy.pl

ŚWIADCZENIE KOMPENSACYJNE LEPSZE NIŻ WCZEŚNIEJSZA EMERYTURA?

Dzięki zeszłorocznej nowelizacji *Karty nauczyciela* już w tym roku nauczyciele będą mogli przejść na wcześniejszą emeryturę. Eksperci jednak podkreślają, że dodany przepis nie jest równie korzystny jak przepisy obowiązujące przed zmianą. Z wcześniejszej emerytury mogą obecnie skorzystać tylko nauczyciele, którzy prawo do niej nabyli do 2008 r. Pozostałych obowiązuje przejście na emeryturę na zasadach ogólnych, przy czym mogą oni skorzystać z nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, które stanowi odpowiednik emerytur pomostowych. Sytuacja zmieni się 1 września 2024 r., niemniej przejście na wcześniejszą emeryturę niekoniecznie będzie opłacalne finansowo. Na to, że wprowadzone regulacje nie stanowią tego samego rozwiązania, które obowiązywało wcześniej, zwracał już uwagę ZNP, wskazując, że jednym z warunków prawa do wcześniejszej emerytury będzie udokumentowanie przez nauczyciela, że nie przysługuje mu prawo do przejścia na emeryturę z dawnego art. 88 KN. Emerytura, do której prawo zyskają nauczyciele, będzie emeryturą typowo kapitałową, którą będzie można uzyskać pod warunkiem, że będzie się posiadało co najmniej 30 lat pracy, czyli odpowiedni okres składkowy. W wielu przypadkach będą to emerytury poniżej emerytury minimalnej, a także niższe o 20 proc. od świadczenia kompensacyjnego, które może być korzystniejsze.

Źródło: prawo.pl

GAPA

Jak wesprzeć nieuważne dziecko?

Nie uważa. Potyka się o własne nogi. Wiecznie o wszystkim zapomina. Ma dziurawe ręce. Zawsze się czymś ubrudzi. Nie pamięta, jak się nazywa... Takie oceny i komentarze towarzyszą niektórym dzieciom niemal na co dzień. Choć bardzo się starają, „gapy” co chwilę doświadczają małych potknięć (dosłownie i w przenośni). Kim są i jak im pomóc?

ALICJA MIRONIUK

Zdarza się, że niezdarność dzieci określaną mianem „gap” bardzo mocno nadwyręża cierpliwość dorosłych – zarówno rodziców, którzy cały czas muszą pilnować swojego dziecka i mieć oczy dookoła głowy, jak i nauczycieli oraz wychowawców – ponieważ „gapa” często przychodzi na zajęcia nieprzygotowana, zapomina o tym, co miała na nie przynieść, a w trakcie wielu aktywności ma trudności ze skupieniem uwagi i utrzymaniem koncentracji. Doświadczane trudności – z jednej strony w byciu sobą, z drugiej zaś w kontaktach z otoczeniem – bardzo często bywają frustrujące także dla samego dziecka. W konsekwencji w najbliższym otoczeniu przedszkolaka tworzy się atmosfera napięcia, niemalże oczekiwania na to, „co wydarzy się tym razem” – bo to, że „coś” się wydarzy, jest niemal pewne. Co więcej, im bardziej „gapa” stara się zachowywać „porządnie”, tym – paradoksalnie – więcej gaf popełnia, nie można więc stwierdzić, że jej kłopoty wynikają ze złej woli czy celowego działania. Jakie mogą być powody „niezdarności” dziecka?

Dlaczego dziecko jest „gapą”?

Brak dojrzałości układu nerwowego

Jest to szczególnie charakterystyczne dla przyszłych pierwszoklasistów, z których część nie osiągnęła jeszcze etapu myślenia operacyjnego, a decentracja (czyli przyjmowanie perspektywy innych osób), ustalanie związków przyczynowo-skutkowych (w tym

przewidywanie konsekwencji swoich działań), rozumienie abstrakcyjnych pojęć i stopniowe uniezależnienie myślenia od operacji na konkretach dopiero się kształtują. Przełom szóstego i siódmego roku życia to ważny okres w rozwoju – zarówno w kontekście poznawczym, jak i biologicznym. Ciało dziecka intensywnie rośnie, nabiera siły, wytrzymałości i sprawności, dochodzi do wymiany uzębienia, a mózg osiąga wielkość porównywalną z mózgiem dorosłych. Z powodu wszystkich doświadczanych zmian dziecko dopiero zapoznaje się z instrukcją obsługi nowego „ja”, odkrywa swoje możliwości i rozwija koordynację funkcji. Zanim sprawność ciała i integracja procesów umysłowych osiągną optymalny poziom, w przypadku niektórych dzieci mogą minąć nawet dwa-trzy lata.

Zaburzenia integracji sensorycznej

Chociaż nieprawidłowości przetwarzania i integrowania bodźców zmysłowych najczęściej intensywnie manifestują się u dzieci młodszych, to zaniedbanie terapii SI ma swoje konsekwencje w całym życiu człowieka. Wyciszenie pewnych objawów wynika zazwyczaj z mechanizmów kompensacyjnych i zmiany form aktywności, które następują wraz z wiekiem. Nie znaczy to jednak, że problem znika.

Zachowania „gapy”, które mogą mieć swoje źródło w zaburzeniach integracji sensorycznej, to:

- ▶ wykonywanie czynności samoobsługowych niezdarnie lub z trudem,

- ▶ stała obecność siniaków i zadrapań,
- ▶ trudności w nauce i wykonywaniu niektórych czynności ruchowych (zwłaszcza tych wymagających koordynacji – jak jazda na rowerze),
- ▶ potykanie się,
- ▶ zderzanie z innymi ludźmi lub przedmiotami,
- ▶ nietypowy uchwyt przedmiotów w wybranych czynnościach manipulacyjnych,
- ▶ poszukiwanie ruchu i aktywności.

Warto pamiętać, że objawy wynikające z nieprawidłowości w integracji sensorycznej mogą być niejednorodne i dotyczyć zaburzeń modulacji sensorycznej (nadwrażliwości, podwrażliwości i poszukiwania stymulacji sensorycznej), zaburzeń ruchowych oraz różnicowania sensorycznego.

ADHD

Niektóre objawy zespołu nadpobudliwości psychoruchowej mogą kojarzyć się z typowym zachowaniem charakterystycznym dla „gapy”. Są to przede wszystkim: zapominalstwo, ciągła potrzeba ruchu, beztroska, niekiedy także skłonność do zachowań ryzykownych, trudności z utrzymaniem porządku i organizacją przestrzeni osobistej, trudności z koncentracją uwagi i częste skupianie się na własnych myślach, czyli „bujanie w obłokach”.

Skrzyżowana lub nieustalona lateralizacja

Brak ustalonej dominacji prawej lub lewej strony ciała w zakresie funkcji oka, ucha, ręki i nogi (w takim przypadku dziecko korzysta dowolnie z jednej i drugiej strony ciała bez dominującego wzorca) lub lateralizacja skrzyżowana (przykładowo, dominują prawe oko i noga, ale lewe ucho i ręka) są związane z nieharmonijną współpracą półkul mózgowych i niedojrzałością układu nerwowego.

Zachowania uwarunkowane zaburzoną lub skrzyżowaną lateralizacją, które są charakterystyczne dla „gapy”, to:

- ▶ trudności w manipulowaniu przedmiotami,

- ▶ niezdarność,
- ▶ problemy z pamięcią i koncentracją uwagi,
- ▶ nadaktywność ruchowa,
- ▶ trudności z planowaniem i wykonaniem sekwencji ruchów.

Neuroróżnorodność

Powyższa charakterystyka uwarunkowań niezdarności dziecka i związanych z nimi objawów nie wyczerpuje złożonych źródeł zachowań „gapy”. Wszystkie powyższe symptomy łączy jednakże jedna przyczyna – niestandardowe funkcjonowanie układu nerwowego. W tym miejscu celowo pominęłam określenie „zaburzenia” lub „trudności”, zastępując je słowem „niestandardowe”. Wynika to z faktu, że we współczesnych placówkach oświatowych pojawia się coraz więcej dzieci „nietypowych” – nieskoncentrowanych, bujających w obłokach, zapominalskich, labilnych emocjonalnie (nawiasem mówiąc, choć te określenia są stosowane potocznie, także przez nauczycieli i wychowawców, warto zastanowić się nad ich stygmatyzującym wydźwiękiem). W rezultacie w dyskursie pedagogicznym coraz częściej pojawia się określenie „neuroróżnorodności” dotyczące osób o różnej wrażliwości, reaktywności i sposobie funkcjonowania układu nerwowego. Wraz ze zmianami w klasyfikacjach diagnostycznych ICD i DSM do kategorii neuroróżnorodności (zamiast

do grupy chorób psychicznych) są przypisywane dzieci ze spektrum autyzmu, ale i dzieci z ADHD.

Myślenie o neuroróżnorodności nie oznacza przy tym „zamiatania” trudnych zachowań dzieci pod pedagogiczny dywan, ale stanowi wyraz normalizacji w myśleniu o sposobie funkcjonowania współczesnych przedszkolaków i uczniów. Jest to o tyle istotne, że pozwala na pełniejsze zrozumienie zachowań dzieci, które na różnych etapach edukacyjnych – najpierw w przedszkolu, a później w szkole – są postrzegane jako trudne, uciążliwe lub niegrzeczne. Innymi słowy, taka zmiana perspektywy ułatwia zrezygnowanie z nadawania dziecku mentalnej etykiety „gapy”.

Warto zastanowić się też nad naszymi reakcjami jako dorosłych profesjonalistów. Czy traktujemy dzieci neuroróżnorodne jako „chodzące katastrofy”, czy staramy się dostrzec ich potencjał i specyficzne potrzeby? Czy obdarzamy je szacunkiem? Czy reagujemy złością, obojętnością, docinkami albo przykrym komentarzem na ich gafy i niezręczności? Nie ulega wątpliwości, że praca z dziećmi potocznie nazywanymi „gapami” wymaga wiele cierpliwości i opanowania, powinniśmy jednak zwrócić uwagę na to, w jaki sposób postrzegamy takich wychowanków i jakie sygnały im wysyłamy. Tym bardziej, że w przedstawionej przeze mnie klasyfikacji celowo zabrakło kryterium niepełnosprawności intelektualnej, co oznacza, że wszystkie komentarze, reakcje i miny dorosłych są doskonale odczytywane przez „roztrzępanego” adresata (i brane sobie przez niego do serca).

Ważne!

Pamiętajmy, że te same dzieci, które zawsze mają „dziurawe ręce” albo potrafią przewrócić się na prostej drodze, często zaskakują swoje otoczenie kreatywnością, nieszablonowym myśleniem czy inteligencją. Wszystkie te cechy mogą być także „efektem” ich neuroróżnorodności.

Jak pomóc „gapie”?

W jaki sposób wesprzeć nieuważne dziecko? Jest to niewątpliwie dość spore wyzwanie ze względu na złożone uwarunkowania „zagapiania się” – od tych

wspomnianych, o podłożu neurologiczno-psychicznym, aż po rozmaite schorzenia somatyczne. Dlatego przed podjęciem działań oddolnych (podczas zajęć w grupie przedszkolnej czy na zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych) warto skierować przedszkolaka i jego rodziców do poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz pediatry. Czasami dziecko odczuwa dolegliwości płynące z ciała, które utrudniają mu skupienie uwagi lub skoordynowane poruszanie się (dzieje się tak np. w przypadku problemów z błędnikiem). Chociaż wydaje się, że zwłaszcza starsze przedszkolaki, przygotowujące się już do pójścia do szkoły, powinny otrzymać diagnozę dużo wcześniej, może zdarzyć się tak, że rodzice nie akceptowali wcześniejszych sugestii nauczycieli i wypierali istnienie problemu. Ponadto niektóre zachowania manifestują się lub nasilają dopiero w nieco późniejszym wieku i często to wychowawcy w przedszkolu są pierwszymi osobami, które zauważają, że dziecko wykazuje określone trudności.

Warto pamiętać również o tym, że dzieci neuroróżnorodne mogą potrzebować profesjonalnej terapii poza placówką (SI, psychologicznej, pedagogicznej, w nurcie jednej z wielu autorskich metod terapeutycznych). Tym samym aktywności proponowane przez nauczyciela przedszkolnego mają charakter doraźnego wsparcia szerzej zakrojonej terapii, niemniej mogą mieć realny wpływ na polepszenie dobrostanu wychowanka.

Miejsce ma znaczenie

O ile jest to możliwe w warunkach przedszkolnych, miejsce pracy dziecka neuro różnorodnego powinno spełniać kilka warunków:

- ▶ umożliwiać wyciszenie – to wymóg dość trudny do zrealizowania w typowej polskiej placówce, jednak dostęp do takiego miejsca znacząco usprawnia funkcjonowanie dzieci nieuważnych, umożliwia bowiem przeprowadzenie efektywnych ćwiczeń oddechowych, z elementami medytacji oraz ćwiczeń na koncentrację,
- ▶ zawierać tylko podstawowe sprzęty – mała liczba przedmiotów i dekoracji nie rozprasza dziecka i ułatwia skupienie na zadaniu; idealnym rozwiązaniem są szafy kryjące atrakcyjne pomoce dydaktyczne używane do zajęć,
- ▶ umożliwiać pracę przy stole i na podłodze – miejsca dla nauczyciela i dziecka powinny być równorzędne i ułatwiać wspólną pracę, obejmującą zarówno zadania poznawcze (przy stole), jak i sensoryczno-ruchowe (na podłodze).

Stymulacja sensoryczna – osobisty ranking

Pomoce: pudełko sensoryczne, karty pracy (oś zawierająca skalę od 1 do 5), ołówki lub kredki.

Najważniejszą pomocą w tej aktywności jest pudełko sensoryczne, którego zawartość powinna być zmienna. Zawarte w nim przedmioty mają stymulować zmysł wzroku (czarno-białe grafiki, złudzenia optyczne, ukryte obrazy), słuchu (opakowania po jajkach niespodziankach wypełnione różnymi sybkimi materiałami, gazety, dzwonek; bardzo istotnym materiałem poza stałą zawartością pudełka jest smartfon, z którego można odtwarzać wybrane dźwięki, np. przyrody lub wybranych urządzeń), dotyku (próbniki materiałów tapicerskich lub pocięte na kawałki niepotrzebne ubrania, folia – gładka i bąbelkowa, papier, karton, bibuła, papier ścierny o różnej gramaturze, szczotki z włoskiem o różnej twardości), węchu i smaku (olejki eteryczne, aromaty spożywcze, zioła i przyprawy – zarówno te o mniej lub bardziej delikatnym i przyjemnym smaku i zapachu, jak i te trochę ostrzejsze lub intensywne – słone, słodkie, gorzkie).

W przypadku tego ostatniego obszaru dobrze pamiętać o tym, by dzieci miały do dyspozycji wodę do popijania. Należy także zadbać o zachowanie zasad higieny w czasie aktywności oraz mieć wiedzę o ewentualnych alergiach przedszkolaków.

Nauczyciel dzieli podopiecznych na czteroosobowe grupy. Każda z grup otrzymuje przedmioty stymulujące jeden ze zmysłów i karty pracy dla każdego dziecka. Na pierwszym etapie zadania każde dziecko tworzy osobisty ranking, wpisując na skali swoje wrażenia z badania danych przedmiotów według klucza: 1 – jest nieprzyjemne, drażni mnie; 2 – jest neutralne, nie budzi moich emocji; (...); 5 – jest bardzo przyjemne, ponieważ... Na etapie doświadczania nauczyciel zachęca podopiecznych do skupienia się na aktualnych wrażeniach, np. przez zamknięcie oczu, uspokojenie oddechu. Po wypisaniu indywidualnych kart nauczyciel wręcza każdej grupie kolejną skalę – tym razem – poprzez porównanie wyborów poszczególnych przedszkolaków – zespół ma zadanie stworzyć nowy ranking, w jak największym stopniu oddający odczucia wszystkich członków grupy.

Celem tego ostatniego zadania niekoniecznie jest uzupełnienie ostatniej, zbiorowej karty pracy. Dużo większe znaczenie ma dyskusja między dziećmi, którą to zadanie prowokuje. To okazja do dostrzeżenia (rozumienia) innych niż własny punktów widzenia i sposobów doświadczania świata.

Ćwiczenie uważności – wędrujący dzwoneczek

Pomoce: dzwoneczek o dźwięcznym brzmieniu (lub janczary).

Nauczyciel z przedszkolakami siadają w kole. Zadaniem grupy jest przekazywanie sobie w kole instrumentu w taki sposób, aby nie wydał on dźwięku. Gdy dzwonek zadzwoni, aktywność zaczyna się od nowa. Przy pierwszym podejściu warto powtórzyć zabawę maksymalnie trzy razy, tak aby nie zniechęcić grupy, lecz pokazać przedszkolakom postępy w ich uważności.

Wariant aktywności: o ile podstawowa wersja zabawy opiera się na ciszy, o tyle wariant bazuje na dźwięku. Dzieci podnoszą ręce, a nauczyciel dzwoni dzwonkiem. Przedszkolaki słuchają jego brzmienia i tak jak dźwięk systematycznie cichnie, tak one stopniowo opuszczają ręce. Kiedy już nie słyszą żadnego dźwięku, zastygają z danym ułożeniem dłoni. Po zabawie wychowankowie i nauczyciel rozmawiają o tym, czy wszyscy w tym samym momencie usłyszeli ciszę.

Ćwiczenie pamięci wzrokowej i spostrzegawczości – rysunkowa ewolucja

Pomoce: szczegółowe kolorowanki, czarne pisaki lub kredki – w liczbie dla każdego dziecka.

Przedszkolaki pracują w parach. Każde dziecko w parze dorysowuje do kolorowanki trzy małe elementy. Następnie wychowankowie wymieniają się pracami i starają się odszukać dorysowane fragmenty ilustracji. W zależności od wieku dzieci liczbę elementów dorysowanych w jednej rundzie można zwiększać, podobnie jak liczbę rund. W drugiej rundzie przedszkolaki dorysowują nowe elementy na rysunku partnera.

Wariant aktywności: w innej wersji zabawy zamiast gotowej kolorowanki przedszkolaki mogą narysować własny rysunek na zadany temat. Warto jednak pamiętać, że w tym przypadku dzieci mogą być bardziej wyczulone na zmiany dorysowane przez innych (zdaniami autora są jego pracę).

Ćwiczenie świadomości własnego ciała – włącz, przełącz, wyłącz

Pomoce: pilot do telewizora, kartoniki z zapisanymi/narysowanymi czynnościami.

Przedszkolaki losują kartoniki z zapisanymi lub narysowanymi nazwami czynności, np. gotowanie obiadu, jazda na rowerze, malowanie obrazu, pranie ręczne, dojenie krowy, branie prysznica, zakładanie kombinezonu nurka, wspinanie się po górach (mogą to być czynności codzienne, nietypowe, zabawne i absurdalne). Zadaniem dzieci jest pokazanie (w małych grupach lub na forum całej grupy przedszkolnej) danej czynności.

Tym, co różni tę zabawę od zwykłej pantomimy, jest użycie pilota. Nauczyciel lub inny przedszkolak włącza pilotem „play” i pantomima się rozpoczyna. Po chwili osoba obsługująca pilota, mówiąc o tym na głos, wciska przycisk przewijania – w wolnym lub szybkim tempie. Zadaniem dziecka, które pokazuje czynność, jest dostosować swoje ruchy do działania pilota.

Ćwiczenie na koncentrację uwagi i aktywne słuchanie – złap hefalumpa

Pomoce: tekst dowolnego opowiadania.

Nauczyciel zaprasza dzieci do łapania hefalumpa. „Polowanie” polega na tym, że w czasie prezentowania opowiadania czy głośnego czytania nauczyciel co jakiś czas, zupełnie bez związku z fabułą, wtrąca do opowieści słowo „hefalump”. Zadaniem dzieci jest zareagować na hasło kłasnieniem w dłonie. W zabawie można użyć innych realnych lub wymyślonych słów.

Wariant aktywności: w innym wariantcie zabawy dzieci – zamiast klaskać w dłonie – mogą głośno liczyć, ile hefalumpów pojawiło się w opowiadaniu.

Podsumowanie

Głównym bohaterem powyższego tekstu jest „gapa”, dziecko neuroróżnorodne. Jak wspomniano, czasami u podstaw pociesznego „zakręcenia” naszego przedszkolaka mogą leżeć uwarunkowania determinujące potrzebę terapii. Dlatego spróbujemy popatrzeć na „gapę” z większą wyrozumiałością, chociaż opieka nad takim dzieckiem i praca z nim nie należą do najprostszych zadań. Zaproponowane w tekście aktywności, skierowane w pierwszej kolejności do dzieci postrzeganych jako nieuważne, stanowią jednak działania atrakcyjne dla wszystkich przedszkolaków w grupie, dlatego warto po nie sięgać.

Alicja Mironiuk

Nauczyciel wychowania przedszkolnego, nauczyciel języka angielskiego, animator, oligofrenopedał i wykładowca. Łącząc różne doświadczenia zawodowe, poszukuje twórczych metod w pracy z dziećmi i dorosłymi w odniesieniu do alternatywnych koncepcji pedagogicznych, idei zrównoważonego rozwoju oraz kultury popularnej

REKLAMA

**SOS WIOSKI
DZIECIĘCE**

www.dziecisos.org

**Dzieciństwo
nie jest od tego,
by być dorosłym**

1,5% KRS 0000 056 901

ZMIANY W PRAWIE OŚWIATOWYM W 2024 R.

Jakie nowe przepisy prawa będą obowiązywać dyrektorów przedszkoli publicznych i niepublicznych w nowym roku kalendarzowym? Przedstawiamy przegląd zmian w prawie oświatowym oraz nowe przepisy wpływające na funkcjonowanie jednostek oświatowych, które wchodzi w życie w 2024 r.

MARCIN MAJCHRZAK

W związku ze zmianą rządu należy spodziewać się, że w krótkim czasie dojdzie do różnych zmian w prawie oświatowym. Trzeba pamiętać jednak także o zmianach, które zostały przyjęte jeszcze przez poprzedni rząd, a które wchodzi w życie w 2024 r. Warto przyjrzeć się im bliżej, aby wiedzieć, jak wpłyną one na codzienne obowiązki w przedszkolach. Jednocześnie należy uważnie obserwować prace legislacyjne, które zostaną rozpoczęte w resorcie edukacji w najbliższym czasie.

Zmiana w sposobie naliczania odpisu na ZFŚS – przedszkola publiczne

W dotychczasowym stanie prawnym (art. 53 ust. 2 *Karty nauczyciela*) wysokość odpisu dla nauczycieli będących emerytami lub rencistami oraz nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne wynosi 5 proc. pobieranych przez nich świadczeń. W praktyce pojawiały się jednak wątpliwości dotyczące tego, czy podstawą obliczenia wysokości kwoty odpisu powinna być kwota emerytury, renty lub świadczenia kompensacyjnego pobierana w jednym miesiącu, czy też powinna być to uśredniona wysokość ww. świadczeń otrzymywanych w ciągu całego roku. Dodatkowo, aby naliczyć odpis, dyrektorzy są zobowiązani do uzyskania informacji dotyczącej wysokości pobieranych świadczeń.

W rezultacie *Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Karta nauczyciela oraz niektórych innych ustaw* zakłada, że odpis na ZFŚS dla nauczycieli będących

emerytami lub rencistami oraz nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne dokonuje się w wysokości ustalonej jako iloczyn planowanej, przeciętnej w danym roku kalendarzowym, liczby nauczycieli będących emerytami lub rencistami oraz nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, skorygowanej w końcu danego roku kalendarzowego do faktycznej, przeciętnej liczby tych nauczycieli i 42 proc. kwoty bazowej, o której mowa w art. 30 ust. 3 KN, obowiązującej 1 stycznia danego roku. Powyższa zmiana weszła w życie 1 stycznia 2024 r.

Więcej na ten temat piszemy w artykule *Nowe zasady naliczania odpisu na ZFŚS*.

Nowa nauczycielska emerytura bez względu na wiek – przedszkola publiczne i niepubliczne

Do końca 1998 r. system emerytalny przewidywał istnienie odrębnych zasad przechodzenia nauczycieli na emeryturę. Prawo do nauczycielskiej emerytury bez względu na wiek zachowali również nauczyciele urodzeni po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r., którzy do 31 grudnia 2008 r. spełnili warunki do jej uzyskania (określone w art. 88 ust. 1 KN). Tym samym prawa do nauczycielskiej emerytury bez względu na wiek zostali pozbawieni nauczyciele urodzeni w ww. okresie,

**Aby czytać dalej, potrzebujesz pełnego dostępu.
Przeglądaj wszystkie materiały w ramach abonamentu lub prenumeraty.**

Korzyści:

- nielimitowany dostęp do treści,
- aktualizacje materiałów w niezbędnikach, nawet do 2 razy w tygodniu,
- e-czasopisma w nowej, wygodnej formie,
- dodatkowe materiały i wzory dokumentów do pobrania,
- dostęp do porad cenionych ekspertów i praktyków,
- zniżki na kolejne produkty, szkolenia i webinary

i znacznie więcej...

**Zamów na: www.oficynamm.pl
lub skontaktuj się z nami: 800 702 902, bok@oficynamm.pl**